

А. М. Олійниченко
доцент кафедри політичної історії
КНЕУ, канд. іст. наук

НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОСОЮЗУ: ПОЛЬЩА ТА УКРАЇНА (АСПЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ)

Уперше в новітній історії Європи мирним шляхом кардинально змінюється геополітична карта континенту. Першого травня 2004 року до Європейського Союзу приєдналося десять нових членів: Естонія, Латвія, Литва, Польща, Чехія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Мальта і південна частина Кіпру. Завершилась нова хвиля розширення ЄС, вона стала безпрецедентною як щодо кількості нових держав-членів, так і глибини перетворень, що відбуваються.

Україна про свій намір вступити до Євросоюзу задекларувала давно, але не змогла подолати бар'єр вимог до вступу в Євросоюз і залишилась за його межами. У західних кордонів України з'явилося могутнє політико-географічне об'єднання «Євросоюз-25».

Виконання вимог ЄС є складним завданням, що потребує значних зусиль на всіх рівнях. Фундаментальними принципами Європейського Союзу є верховенство права, свободи, демократії, стабільності. Зведення загального законодавства Євросоюзу складає 80 тисяч сторінок. Переговорам про приєднання до ЄС передують перегляд національного законодавства (*screening*) і його пристосування до вимог союзного права (*acquis communautaire*), що містять юридичні доробки Європейської Спільноти та Європейського Союзу. До ЄС приєднуються країни з міцним демократичним устроєм та повністю функціональною ринковою економікою.

Порівняльний аналіз демократичних трансформацій у країнах-кандидатах до ЄС показав, що польська модель впровадження радикальних реформ є класичною. З досвідом Польщі знайомились Росія, Україна та ін. У Польщі перегляд законодавства розпочався 27 квітня 1998 р., а офіційні переговори в таких сферах, як «Наука і дослідження», «Виховання, навчання і молодь», «Промислова політика», «Малий і середній бізнес», «Спільна закордонна політика і безпека», «Телекомунікації та інформаційні технології», стартували 10 листопада 1998 р. у Брюсселі. З короткого аналізу постсоціалістичного реформування Польщі можна зробити висновок: модернізація економіки Польщі була досягнута шляхом тотальної лібералізації централізованої економіки ПНР, сутність схеми «шокова терапія» полягала в приватизації державного сектора

економіки — із 7826 державних підприємств близько семи тисяч перейшло у приватну власність — і уже в 1992 році в польській економіці домінував недержавний сектор. Така модель реформування стала підґрунтям того, що країна уникнула перетворення в олігархічну республіку, бо в ній не було передумов для зрощування політики та бізнесу; правляча польська еліта не зайнята перетягуванням власності з однієї кишені в іншу, консолідована навколо ідеї відродження нації в сім'ю європейських народів. Польща виконала всі вимоги Євросоюзу: швидко побудувала нову ринкову економіку, приватизувала державні підприємства, встановила нормальний демократичний устрій, після чого в країні було досягнуто стабільного економічного зростання.

Та подальші аналітичні дослідження виявили ускладнення в механізмі польської моделі, пов'язані з наявністю бюрократичних перепон у вигляді зведення загального законодавства ЄС, у результаті загальмували темпи економічного зростання — близько трьох відсотків на рік — і в цьому її негативні наслідки.

Аналіз української моделі на шляху до Євросоюзу показує, що Україна, навпаки, не змогла виконати вимоги щодо вступу до ЄС, але демонструє високі темпи економічного зростання — 9,5 відсотків у 2004 році.

Особливу увагу Євросоюз приділяє критичному оцінюванню розвитку в Україні демократичних цінностей і свобод. На сьогодні головним чинником виконання цих вимог ЄС є вихід України на прямі прозорі президентські вибори 2004 року з потужним реальним контролем з боку європейських, євроатлантичних структур. Насторожують ЄС вибори у м. Мукачево. У травні цього року Верховна Рада України запросила Раду Європи взяти найактивнішу участь у моніторингу майбутніх президентських виборів. В Україні залишається ще чимало невирішених проблем, серед яких відсутність громадянського суспільства і середнього класу, який повинен бути базою цього суспільства. Крім того, на сьогодні Україна залишається єдиною європейською державою, якій Євросоюз не надав статусу країни з ринковою економікою.

Однак останнім часом в Українській державі відбуваються значні позитивні зміни, глибокі демократичні трансформації: політична, економічна, адміністративна, оборонна реформа. Для України є життєво важливим прогрес просування демократичних перетворень, уникання гальмування цих перетворень, як це сталося у процесі впровадження конституційної реформи. Викликає оптимізм зростання економіки в цілому, зростання ВВП. Затверджені базові

положення «Стратегії сталого розвитку та структурно-інноваційної перебудови української економіки на період 2004—2015 роки».

На Варшавському саміті ЄС (28—30 квітня 2004 р.) «Європа поза межами ЄС» Президент Л. Кучма наголосив, що Україна обрала свій стратегічний шлях до Європи давно і не збирається від нього відступати, але хотіла б отримати чіткий політичний коментар від Євросоюзу щодо перспектив її членства в ЄС. Відповідь президента Єврокомісії Р. Проді була категоричною: «...Що стосується України та Білорусі — у них перспектив на членство в ЄС немає»¹. Європейські аналітики констатують, що намітилось два напрями в оцінках кроків Києва до ЄС, з одного боку, негативні заяви європейських чиновників про безперспективність намагань України щодо членства в ЄС, з другого боку, заяви про підтримку євроінтеграції України новими державами-членами ЄС. Польща є лідером у підтримці України, а на думку Збігнева Бжезінського, Україна буде в Євросоюзі і НАТО уже через 8—10 років.

Після розширення ЄС та НАТО Україна опинилась у новій геополітичній і гео економічній ситуації. Це підштовхує її до пошуку нової євроінтеграційної стратегії. Значним проривом у цьому плані стала конференція «Україна — ЄС: перспективи на майбутнє», яка проходила у Брюсселі 18—19 травня 2004 року, українську делегацію очолював Прем'єр-міністр Віктор Янукович. Сторони обговорили базові нормативно-правові питання: про розробку плану дій Україна — Євросоюз, визнання України країною з ринковою економікою, перспективи поширення на нашу країну нової політики сусідства, торгового режиму, інвестицій, візового режиму.

Одним із головних є рішення конференції про можливість підписання на липневому 2004 р. саміті Україна—ЄС в Гаазі спільного плану дій Україна — Європейський Союз. Керівник українського уряду Віктор Янукович зазначив: — «Ми домовилися, що при підготовці цього плану будемо враховувати терміни виконання головних проблемних питань, які ставимо для вирішення у сферах економіки, торгівлі, облаштування спільних кордонів, візового режиму та міграційних процесів»².

Стосовно членства ЕС Віктор Янукович зауважив, що Україна не робить трагедії з того, що вона не потрапила до Євросоюзу, адже приєднання до ЄС не є самоціллю України, але і за нових умов головним пріоритетом України є досягнення європейських

¹ Інтерв'ю «Файнненшл Тайм» // День. — 18 травня. — 2004.

² Урядовий кур'єр. — 2004. — 20 трав.

стандартів життя, підвищення добробуту громадян. Прем'єр-міністр наголосив на рішучості уряду України впроваджувати в економіку ринкові механізми та сприяти подальшому демократичному розвитку суспільства згідно з європейськими стандартами.

Таким чином, під час переговорів, які відбулися через два тижні з моменту розширення Євросоюзу, ЄС та Україна обговорили широке коло питань двосторонніх відносин. У запропонованих Україні планах наявна як інтеграція української держави в європейські ринкові умови, так і в неекономічні сфери. Можна зробити однозначний висновок, що статус відносин України з ЄС піднявся на більш високий рівень.

Узагальнюючи в цілому порівняльний аналіз польської та української моделей на шляху до ЄС, можна констатувати, що кожна з них має як переваги, так і недоліки. Польща — класична модель на шляху до ЄС і найбільша з країн нових членів ЄС, ще довго не матиме тієї політичної ваги, яку сьогодні мають, зокрема, Нідерланди чи Іспанія, не кажучи вже про Францію, Німеччину.

Українська модель не досягла європейського рівня демократії, не має консенсусу політичних сил у суспільстві, але демонструє високі темпи розвитку економіки і опановує підходи до структурно-інноваційної перебудови української економіки. Яка модель буде більш привабливішою — покаже час.

І. Ю. Онопчук,

доцент кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету КНЕУ, канд. фіз.-мат. наук

АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ПРАВА ЄВРОСОЮЗУ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ (ЕЛЕКТРОННОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ

Якщо вести мову про інтеграцію України до Європейського Союзу (ЄС), що є одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики нашої держави, то визначальною складовою цього процесу на сучасному етапі слід визнати адаптацію національного законодавства до норм і стандартів ЄС. Саме такого спільного розуміння було досягнуто на Ялтинському саміті Україна — Європейський Союз 7 жовтня 2003 р. За розширення ЄС найефективнішим шляхом використання даної можливості для України буде зростання інтенсивності її діяльності у зазначеному напрямі. Європейський Союз підтвердив свою готовність продовжувати